

Trollhättans Stad
Utbildningsförvaltningen

2016-12-09

**LIKABEHANDLINGSPLAN
OCH
PLAN MOT KRÄNKANDE BEHANDLING**

**VELANDA SKOLANS FRITIDSHEM
2017**

Enhet

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

VELANDA SKOLANS FRITIDSHEMS VISION

1. INLEDNING	1
2. BEGREPP OCH DEFINITIONER	2
3. VELANDA FRITIDSHEMS ARBETSPROCESS	3
4. FRÄMJANDE ARBETE	4
5. VELANDA FRITIDSHEMS FRÄMJANDE ARBETE	6
6. VELANDA FRITIDSHEM FÖREBYGGANDE ARBETE	7
KARTLÄGGNINGSMETODER	7
RESULTAT KARTLÄGGNING	7
ANALYS KARTLÄGGNING	7
MÅL UTIFRÅN KARTLÄGGNING	7
7. VELANDA FRITIDSHEMS ÅTGÄRDANDE ARBETE	8
UPPTÄCKA	8
UTREDA	8
ÅTGÄRDA	8
DOKUMENTATION	8
8. VELANDA FRITIDSHEMSUTVÄRDERING	9
UTVÄRDERING FRÄMJANDE ARBETE	9

Enhet

UTVÄRDERING FÖREBYGGANDE ARBETE	9
UTVÄRDERING ÅTGÄRDANDE ARBETE	9
9. TILLSYN	10
10. LITTERATURFÖRTECKNING	11
11. BILAGOR	12

Enhet

VELANDA SKOLANS FRITIDSHEMS VISION

Velanda skolans fritidshem ska vara en skola där alla elever ges **lika villkor** oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning (Diskrimineringslagen).

Velanda skolas fritidshem ska vara en skola där elever **inte blir utsatta för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling** (Diskrimineringslagen och 14 a kap skollagen).

Velanda skolas fritidshem ska vara en skola där elever är **delaktiga** i arbetet med likabehandlingsplan/ plan mot kränkande behandling. Elevernas deltagande skall anpassas utifrån ålder och mognad (förordningarna 2006:1083 och 2008:946).

Enhet

1. INLEDNING

Fritidshemmet har en skyldighet att skydda barn och elever mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Detta regleras sedan 1 januari 2009 i 14a kap. skollagen och i diskrimineringslagen.

FN:s barnkonventions intentioner förverkligas i diskrimineringslagen och 14a kap. skollagen. Även i skolans läroplaner betonas detta arbete under rubriken "Normer och värden".

Fritidshemmets arbete med dessa frågor skall beskrivas i en likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling, som årligen revideras. Denna plan skall under rektors ledning, arbetas fram av personal, elever och vårdnadshavare. (1)

Elevers delaktighet utifrån ålder och mognad i framtagandet av planen betonas i förordningarna 2006:1083 och 2008:946.

Arbetet med planen blir ett sätt att levandegöra konkret elevinflytande.

Personal, elever och vårdnadshavares arbete med planen skall bedrivas som en **kontinuerlig process**. Detta innebär att fortlöpande under läsåret arbeta med att formulera mål, åtgärda och utvärdera arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkningar.

En process där personal, elever och vårdnadshavare arbetar tillsammans blir implementering av planen.

Rektors ansvar är att skapa förutsättningar för en levande arbetsprocess och leda arbetet.

Om inte fritidshemmet gör tillräckligt för att förhindra att elev utsätts för kränkande behandling eller trakasserier kan huvudman bli skyldig att betala **skadestånd**(14a kap skollagen) eller **diskrimineringsersättning** (diskrimineringslagen) till den utsatte eleven.

Skadeståndsbeloppet eller **vite**(diskrimineringslagen) kan bli högre om en skolas plan inte uppfyller lagens krav. (2)

Enhet

1. Allmänna råd sid 24-26.
2. Allmänna råd sid 8-9 och DO:s handledning sid.2,7

2. BEGREPP OCH DEFINITIONER(3)

I diskrimineringslagen och skollagen används begrepp som är viktigt att personal är förtrogna med.

Diskrimineringsgrunderna är enligt diskrimineringslagen kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck och ålder. De två sista diskrimineringsgrunderna är skolorna inte skyldiga att arbeta förebyggande med och behöver därför inte inkluderas i planen.

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra och missgynnandet har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Skolan eller personalen kan göra sig skyldig till diskriminering. Elever kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering är när en elev missgynnas och har direkt koppling till en diskrimineringsgrund. Ett ex. en rullstolsburen elev nekas tillträde till en viss skola pga att den inte är anpassad för funktionshinder.

Indirekt diskriminering är att alltid behandla alla lika. Ett ex. att alla måste läsa högt inför klassen.

Trakasserier innebär ett uppträdande där elev eller personal kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Kränkande behandling är ett uppträdande där elev eller personal utan att ha samband med någon diskrimineringsgrund kränker en elevs värdighet.

Trakasserier och kränkande behandling kan vara
Fysiska(slag, knuffar)
Verbala(hot, svordomar, öknamn, könsord)
Psykosociala(utfrysning, grimaser, alla går när man kommer)
Texter och bilder(teckningar, lappar, SMS, fotografier och meddelande på webben)

Enhet

Mobbning är en form av kränkande behandling som sker systematiskt och återkommande.

3. Allmänna råd sid.7-8, 28-29 och DO:s handledning sid. 4-5,14

3. VELANDA SKOLANS FRITIDSEMS ARBETSPROCESS

All personal får information om Velandas fritidshems vision gällande likabehandling/plan mot kränkande behandling. Begrepp och definitioner klargörs.

Elevernas deltagande planeras.

Vårdnadshavarnas deltagande planeras.

Kartläggning genomförs.

Åtgärder beslutas.

Åtgärder utvärderas.

Enhet

4. FRÄMJANDE ARBETE(4)

Främjande arbete är tillika skolans värdegrundsarbete. Detta arbete skall vila i och verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter och konkretiseras i skolans likabehandlingsplan/ plan mot kränkande behandling.

Främjande arbete riktas till alla elever och bedrivs för att hitta och stärka de positiva faktorer som ger elever lika villkor.

Främjande arbete är en naturlig del i skolans vardag.

Främjande arbete skall bedrivas målinriktat för att motverka kränkande behandling och främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder och sexuell läggning.

Främjande arbetet kräver att personal ges kompetensutveckling om hur diskriminering, trakasserier och kränkande behandling uppstår och vilka faktorer som skapar en trygg och jämlik miljö.

I skolverkets rapport "Diskriminerad, trakasserad, kränkt" 2006: 2495, fastslås att personalens medvetenhet om ett normkritiskt förhållningssätt bör vara grunden i ett aktivt arbete mot diskriminering och kränkande behandling. Skolverket menar att det som ligger bakom trakasserier och diskriminering är att elever och lärare upprätthåller gränser och hierarkier i skolans verksamhet genom att kategorisera olika företeelser som normala respektive onormala.

Personalen måste därför ges möjlighet till ökad normkritisk pedagogisk kompetens. Detta innebär att analysera sättet att undervisa och innehållet i undervisningsmaterialet utifrån ett normkritiskt perspektiv.

Kunskapsnivån hos personalen kring varje specifik diskrimineringsgrund och vad kränkande behandling innebär bör höjas.

Detta är grundläggande förutsättningar i det främjade arbetet.

Främjande arbete skall ge elever, personal och vårdnadshavare återkommande möjligheter att reflektera kring normer, värderingar och relationer.

Enhet

I värdegrundsdialog, genom samtal och diskussioner vända och vrida på argument och visa intresse och nyfikenhet för varandras åsikter borgar för mångfald, kritiskt tänkande och att vi respekterar varandras olikheter. Att i undervisningen med återkommande samtal belysa olika samhällens värderingar, seder, traditioner och könsroller ger eleverna perspektiv. Detta "kunskapen om livet", är det viktigt att våra elever är förtrogna med, för att kunna utvecklas till aktiva demokratiska samhällsmedborgare.

En förutsättning för värdegrundsdialog i undervisningen är att lärarna fortlöpande arbetar med att skapa fungerande undervisningsgrupper, som kännetecknas av samhörighet och trygghet och där alla kommer till tals.

4. Allmänna råd sid.10-13

5. VELANDA SKOLANS/FRITIDSHEMS FRÄMJANDE ARBETE

Insatser för att främja likabehandling:

- Personalens respektfulla och positiva bemötande av elever och vårdnadshavare
- Medveten organisation och schemaläggning
- Åldersblandade temaarbeten på hela skolan
- Övergångsarbete enligt Södra skolområdets planer
- Stärkande elevsamtal i grupperna kring kamratskap
- Organisation av strukturerat likabehandlingsarbete

6. VELANDA SKOLANS FRITIDSHEMS FÖREBYGGANDE ARBETE

KARTLÄGGNINGSMETODER

Velanda enhet har valt att kartlägga med hjälp av en elevenkät. Enkäterna genomförs under höstterminen 2016.

RESULTAT KARTLÄGGNING

Se bifogat dokument (Bilaga 1)

ANALYS KARTLÄGGNING

Se bifogat dokument (Bilaga 1)

MÅL UTIFRÅN KARTLÄGGNING

Enhet

Se bifogat dokument (Bilaga 1)

7. VELANDA SKOLANS/ FRITIDSEMS ÅTGÄRDANDE ARBETE

HANDLINGSPLIKT

När personal får kännedom om att ett barn eller elev anser sig vara utsatt för kränkande behandling är fritidshemmet skyldig att utreda och åtgärda ärendet
(14a kap. 10§ skollagen).

UPPTÄCKA

UTREDA

ÅTGÄRDA

Metoder som vilar på skolans värdegrund

DOKUMENTATION

Enhet

8 VELANDA SKOLANS/FRITIDSHEMS UTVÄRDERING

UTVÄRDERING FRÄMJANDE ARBETE

I slutet av läsåret 2017

UTVÄRDERING FÖREBYGGANDE ARBETE

Se bifogat kartläggningsdokument (Bilaga 2)

UTVÄRDERING ÅTGÄRDANDE ARBETE

Se bifogat kartläggningsdokument (Bilaga 3)

Enhet

8. TILLSYN

DO (Diskrimineringsombudsmannen) och BEO (Barn- och elevombudet) har som en viktig uppgift att ge skolor råd och stöd i deras arbete med likabehandling och mot kränkande behandling.

www.do.se och www.skolinspektionen.se/beo

BEO är en del av Skolinspektionen och ska tillvara barns och elevers rättigheter. Det innebär att BEO utreder anmälningar om kränkande behandling.

Diskrimineringsombudsmannen(DO) arbetar mot diskriminering och trakasserier utifrån diskrimineringsgrunderna.

DO tar emot och utreder anmälningar om diskriminering och trakasserier.

Enhet

9. LITTERATURFÖRTECKNING

Skolverket (2009) *För att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling*, Skolverkets allmänna råd 2009.

DO, BEO och Skolinspektionen (2009) *Förebygga diskriminering och kränkande behandling i skolan*

Nordenmark och Rosén (2008) *Lika värde, lika villkor?* Liber AB

Skolverket (2009) *Barn- och elevskyddslagen i praktiken*

SOU 2005:56 *Det blågula glashuset - strukturell diskriminering i Sverige kap.5*

DO *Att färgas av Sverige. Upplevelser av diskriminering och rasism bland ungdomar med afrikansk bakgrund i Sverige.*

SCB (2006) *Vad innebär diskriminering? Jämförelser mellan olika grupperns uppfattningar och med närliggande begrepp.*

Skolverket (2009) *Diskriminerad, trakasserad, kränkt? Barns, elevers och studerandes uppfattningar om diskriminering och trakasserier.*

SOU 2006:40 *Utbildningens dilemma - Demokratiska ideal och andrafierande praxis*

Skolverket (2009) *På tal om mobbning - och det som görs*

Thors (2007) *Utstött - en bok om mobbning*. Lärarförbundet

Wrethander - Bliding (2007) *Inneslutning och uteslutning - barns relationsarbetet i skolan* Studentlitteratur

Fors (1994) *Makt maktlöshet mobbning* Liber utbildning

Enhet

Brå (2009) *Effekter av anti- mobbningsprogram- vad säger forskningen?*

10. BILAGOR

Bilaga 1	Kartläggningsdokument
Bilaga 2	Underlag för kartläggning, elevenkäter 2016
Bilaga 3	Dokumentation vid diskriminering och annan kränkande behandling
Bilaga 4	Skolans / fritidshemmets ordningsregler

Enhet

Likabehandlingsarbetet 2016/2017

Översikt för Velandas skolas fritidshem

VISION

Fritidshemmet ska vara en plats där alla elever ges **lika villkor** oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning.

Fritidshemmet ska vara en plats där elever **inte blir utsatta för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling**.

Hos oss ska alla känna sig trygga och vårt fritidshem skall vara fritt från kränkande ord och handlingar.

KARTLÄGGNING OCH NULÄGESANALYS

En enkät om trivsel genomfördes i december 2016.

Resultatet visas i bilaga 2.

Analys: Enkäten visar att de flesta trivs och är trygga på fritidshemmet. 92,1 % trivs mycket bra och 6,3% trivs bra, 87,3% känner sig mycket trygga.

Det ska påbörjas ett arbete utifrån punkterna 3, 5, 6 och 7.

På dagordningen på fritidsrådet finns en stående fråga:

Hur är det på fritids just nu?

TYDLIGA MÅL OCH KONKRETA ÅTGÄRDER

Vad vill vi? Vi ska arbeta för att ingen ska känna att de blir retade på fritidshemmet samt att de ska våga säga vad de tycker.

Hur gör vi?

1. Personalen håller ett särskilt öga på de platser som pekats ut som platser där barnen retas och uppehåller sig där. (Bilaga 3)
2. Var och en är noga med att använda reflexväst/röda jackor ute. Det skapar trygghet för barnen och kan hindra att barnen retas.
3. Vi arbetar förebyggande där vi samtalar med barnen om vänskap, relationer och hur man ska vara mot varandra. Vi arbetar mot fördomar och intolerans, genom samtal och olika gruppstärkande lekar i lekgympa. Vi eftersträvar att alla ska förstå att alla är olika och lika mycket värda.

4. Genom att jobba i olika teman (tex filmprojekt) i grupper med barn som man normalt inte leker med lär man sig att uppskatta varandras olikheter och våga uttrycka sin åsikt. Det skapar också en trygghet då man lär känna varandra närmare, vilket bidrar till en ökad vi-känsla på fritids.

UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

Resultatet av arbetet mäts i nästkommande elevenkät som kommer att genomföras HT2017 samt via den återkommande frågeställningen på fritidsrådet.

Planen följs upp på APT och revideras vid behov.

Utvärdering på läsårets sista gemensamma APT.

Ansvarig: Rektor

Antagen den .....

Enkätfrågor om trivsel Velanda fritidshem 2016

Inte alls/Aldrig
 Sådär/Ibland
 Lite grann/ganska ofta
 Mycket/Väldigt ofta

1. Trivs du på fritids?						
	0	1	4	58		
2. Har du kompisar på fritids?						
	0	0	8	55		
3. Vågar du säga vad du tycker?						
	1	8	6	48		
4. Känner du dig trygg på fritids?						
	0	0	8	55		
5. Känner du dig otrygg någonstans på fritids?					Nej	Ja
					55	11

Om ja, var?

Fotbollsplanen, lilla rummet med tavlan, där andra bråkar, smårummen, mattan, lite överallt, hästskogen, kullen.

7. Blir du retad på fritids?	Nej	Ja	Ibland
	48	5	10

Om ja, var?

Ute, skogen, lite varsomhelst, lilla rummet med tavlan, överallt, fotbollsplanen, hästskogen, dungen, målarrummet, tunnlarna.

8. Har du sett att någon blir retad på fritids?	Nej	Ja	Ibland
	44	19	1

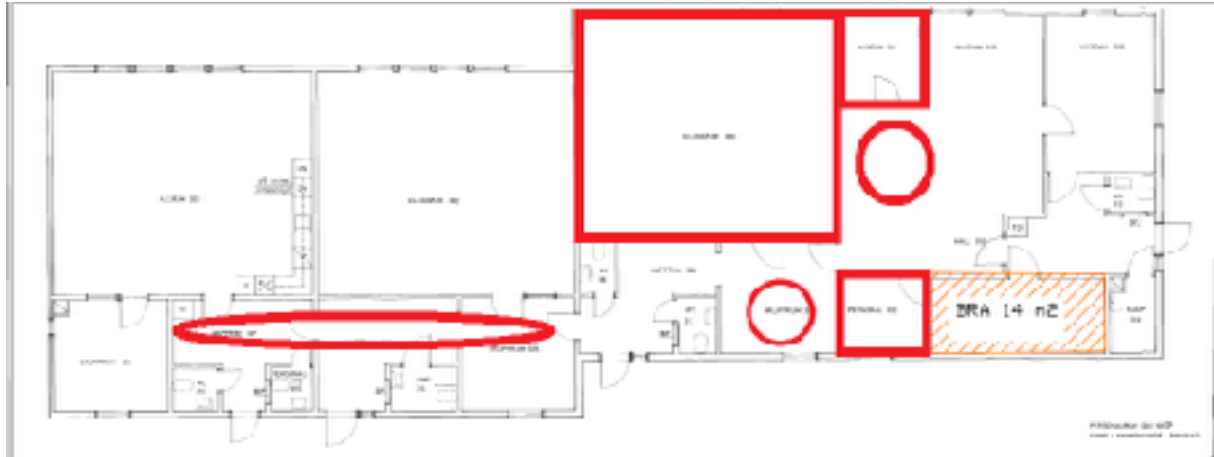
Om ja, var?

Överallt, ute, hästskogen, sandlådan, korridoren, klassrummet, tunnlarna, dungen vid kullen, inne, pysselrummet.

Bilaga 3

Inomhus:

Utomhus:

Trivselregler för Fritids Bubblan

Vi har tillsammans kommit fram till följanderegler för Fritids Bubblan. Eftersom det är vi barn som tillsammans har bestämt reglerna, är det vår skyldighet att följa dem. Genom att följa reglerna, får vi en ökad trivsel och bättre stämning.

På Fritids Bubblan har vi dessa regler:

- Vi är snälla mot varandra och låter bli att slåss och reta varandra.
- Vi pratar trevligt med varandra och låter bli svordomar och fula ord.
- Vi ska behandla alla andra som vi själva vill bli behandlade.
- Vi hjälper varandra.
- Vi tröstar när någon är ledsen.
- Vi är rädda om dom saker som finns på fritids och lägger tillbaka saker på rätt plats.
- Vi låter alla som vill, vara med och leka.
- Vi håller oss inom skolgränsen.
- Vi låter bli att kasta saker på varandra.
- Det är roligt att springa, men vi gör det utomhus.

